

บทวิเคราะห์ร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ฉบับลงประชามติ

“ม้านอก” และ “เด็กนอกกรอบ”

7 สิงหาคม 2550

อาร์มภบท

- การนำเสนอบทวิเคราะห์ร่างรัฐธรรมนูญในเอกสารฉบับนี้ ผู้เขียนสองคนมีจุดยืนหลักคือ ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ ซึ่งเราต้องการประกาศจุดยืนนี้ตั้งแต่แรก เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเราไม่ได้มีวาระใดๆ ซ่อนเร้น เราไม่ได้พยายามทำตัวเป็นกลางหรือประกาศความเป็นกลางเพื่อให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เราไม่ได้เป็น เพียงแต่เราเชื่อมั่นว่า ประชาชนทุกคนควรมีจุดยืนของตัวเองในประเด็นที่มีสำคัญต่อชาติเช่นเรื่องรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของสังคมประชาธิปไตยที่เจริญแล้วที่คนหมู่มากจะมีความเห็นไม่ตรงกัน เป็นเรื่องปกติของสังคมที่มีการถกเถียงกันเพื่อให้เกิดปัญญา และเป็นเรื่องปกติที่ทุกฝ่ายควรโต้เถียงกันเพื่อหาทางออกที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้
- เรามองว่า สิ่งที่มีอำนาจกำลังกระทำอยู่ในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญและการลงประชามติ ไม่ได้เน้นในเรื่องแก่นสารของประชาธิปไตย แต่กลับไปเน้นที่กระพี้หรือรูปแบบซึ่งดูเผินๆ เหมือนว่าจะเป็นประชาธิปไตยเท่านั้น ตัวอย่างที่เกิดขึ้นมีมากมาย เช่น การพยายามโยนเรื่องของการเลือกตั้งในอนาคตว่าจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงมตินั้นผ่าน การใช้สื่อในการให้ข้อมูลด้านเดียว ตลอดจนถึงการพยายามตีหลุมกลุ่มคนที่ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญว่าเป็นพวกเดียวกับผู้ไม่หวังดีต่อประเทศชาติ เป็นต้น
- สิ่งที่เราหวังสำหรับผู้อ่านบทวิเคราะห์ฉบับนี้คือ เนื้อหาภายในบทวิเคราะห์นี้จะสะกิดใจท่านให้ไปหาร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติมาศึกษาเอง เพื่อให้ความกระจ่างเกิดขึ้นในใจท่าน เพราะการลงประชามติจะเกิดผลดีที่สุดก็ต่อเมื่อทุกคนที่มาลงประชามติมาลงคะแนนเสียงได้เลือกในสิ่งที่ตรึกตรองพิจารณาเป็นอย่างดีแล้ว มิใช่เป็นสิ่งที่รับฟังมาจากการโฆษณาของใครคนใดคนหนึ่ง

“โจทยใหญ่” ที่คนไทยต้องถามกันเองว่า ร่าง รธน. ฉบับนี้ตอบจริงหรือไม่

- วิธีการแก้ไขปัญหาที่ ส.ส. “น้ำเน่า” ได้รับการเลือกตั้ง และวุฒิสภาและองค์กรอิสระถูกฝ่ายบริหารครอบงำและแทรกแซง ที่มีความเป็นไปได้สูงว่าจะทำได้จริง ควรจะเป็นเช่นใด ระหว่าง
 1. เชื่อว่าถึงอย่างไรประชาชนจำนวนมากก็ “ถูกซื้อ” อยู่ดี จึงต้องโอนอำนาจส่วนหนึ่งจากประชาชนไปให้ “คนดี” จำนวนหนึ่ง ซึ่งมาจากระบบตุลาการและระบบราชการเป็นหลัก มามีอำนาจในการสรรหา “คนดี” ที่มั่นใจได้ 100% ว่าจะไม่มีวัน “ถูกซื้อ” ให้ทำหน้าที่สำคัญๆ ในบ้านเมือง เช่น เป็นวุฒิสมาชิกกึ่งหนึ่ง และเป็นองค์กรอิสระ; หรือ
 2. เชื่อมั่นในพลังและศักยภาพในการเรียนรู้ของประชาชน โดยให้อำนาจประชาชนเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดกลไก “ความรับผิดชอบ” และ “บทลงโทษ” ของการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบให้ชัดเจน และปรับปรุงระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความศักดิ์สิทธิ์และมีประสิทธิภาพ สามารถเอาตัวคนผิดมารับโทษได้จริงๆ ซึ่งถ้าทำได้ก็จะเป็นการ “ลดแรงจูงใจ” ของเจ้าหน้าที่รัฐในการทุจริตคอร์รัปชัน
- ประสพการณ์ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก แสดงให้เห็นแล้วว่า ประชาธิปไตยจะหยั่งรากอย่างยั่งยืนได้ ก็ด้วยการใช้วิธีที่สองเท่านั้น ควบคู่ไปกับการปฏิรูปการศึกษา เสริมสร้างภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ
- ในทุกประเทศ การหา “คนดี” ที่ “ทำงานเป็น” ด้วย เป็นเรื่องยากยิ่งกว่างมเข็มในมหาสมุทร เพราะคนแบบนั้นมีจำกัดในทุกสังคม ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น
- ถ้าเราเลือกใช้วิธีแรก แปลว่าเราเชื่อว่าประเทศไทยมี “คนดี” มากกว่าประเทศอื่นๆ หรือ? ประชาชนไม่ควรมีเสรีภาพในการตัดสินใจได้เองหรือ ว่าใครเป็น “คนดี” บ้าง? เราเชื่อว่าการหา “คนดี 100% ที่ไม่มีวันโกง” เป็นเรื่องง่ายกว่าการหา “คนดีบ้างเลวบ้างที่เกรงกลัวความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายจนไม่กล้าโกง” หรือ?

การลงประชามติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2550 ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเลือกตั้ง

- มาตรา 32 ของ รธน. ฉบับชั่วคราวระบุไว้ชัดเจนว่าหากร่าง รธน. ไม่ผ่านการลงประชามติ ให้ คมช. และ ครม. ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่าง รธน. ฉบับเก่าฉบับใดฉบับหนึ่งมาปรับปรุงภายใน 30 วัน
- ดังนั้น เพื่อให้การแก้วิกฤตบ้านเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว คมช. และ ครม. ควรออกมาระบุให้ชัดเจนเลยว่าจะนำ รธน. ฉบับไหนกลับมาแก้ไขและประกาศใช้ หากร่าง รธน. ไม่ผ่านการลงประชามติ ก่อนจะถึงวันลงประชามติคือ 19 สิงหาคม 2550 เพราะการให้ลงประชามติทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่าจะ “ไม่เห็นชอบ” จะนำไปสู่อะไรนั้น เท่ากับเป็นการมัดมือชกประชาชน
- เนื่องจาก รธน. ฉบับปี 2540 เป็นฉบับที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ที่เป็นประชาธิปไตยที่สุด จึงสมควรอย่างยิ่งที่ คมช. และ ครม. จะประกาศว่าจะใช้ฉบับนี้หากร่าง รธน. 2550 ไม่ผ่านการลงประชามติ นอกจากนี้ คมช. และ ครม. ถ้ามีความจริงใจในการปฏิรูปการเมือง และเคารพเสียงประชาชนอย่างแท้จริง ก็ต้องปรับปรุง รธน. 2540 เพียงเพื่อให้เลือกตั้งได้ในเร็ววันเท่านั้น และหลังจากเลือกตั้งแล้วเราก็จะสามารถมีกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงได้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของ รธน. 2540 ได้อย่างแท้จริง โดยไม่ต้องทิ้งข้อดีต่างๆ ไปด้วย
- แต่คำให้สัมภาษณ์ของนายภค ที่ผ่านมาน่าจะบ่งบอกได้ดีถึงความนึกคิดของผู้มีอำนาจ
 - "ผมอยากให้พวกเราดูว่าของที่มีอยู่ ที่เห็นอยู่ขณะนี้กับของอีกอันหนึ่ง ซึ่งเขาซ่อนไว้ข้างหลัง ท่านจะเลือกอันไหน ซึ่งของที่ซ่อนไว้ข้างหลังอาจจะไม่ดีเท่าสิ่งที่มีอยู่ในเวลานี้" (เดลินิวส์ 21 มิถุนายน 2550)
 - เมื่อมีผู้ถามว่า ในฐานะที่เป็นทหารรบพิเศษที่มีการเตรียมพร้อมเสมอ ได้เตรียมการรองรับไว้อย่างไร หากการลงประชามติไม่ผ่าน นายภค ได้ตอบว่า "ในฐานะที่เป็นอดีตทหารรบพิเศษ สโลแกนของเราคือ “พลังเงียบเฉียบขาด” เราจะไม่มียอมบอกอะไรเลย จนกว่าเมื่อถึงเวลาที่จะทำงาน ในการทำงานถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรที่จะเปิดเผย" (มติชน 31 กรกฎาคม 2550)

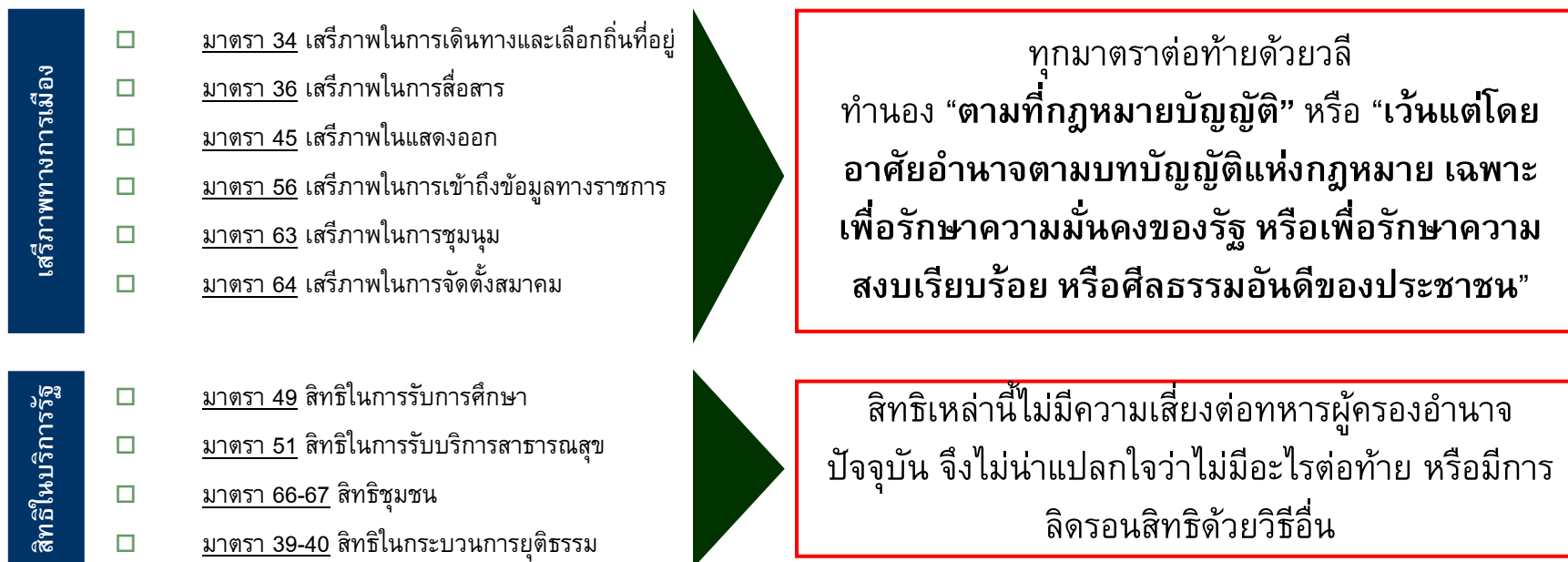
ถึงแม้ประชาชนจะลงประชามติไม่รับร่าง รธน. การเมืองก็ “เดินหน้า” ได้

- อย่าไปกลัวว่าถ้าไม่รับร่าง รธน. จะไม่มีการเลือกตั้ง หรือเราจะได้ รธน. ฉบับเก่าๆ ที่ถอยหลังกว่าฉบับปี 2540
- เพราะในบรรยากาศปัจจุบันที่ภาคประชาสังคมมีความตื่นตัวเรื่องประชาธิปไตยอย่างสูง และหนทาง “กลับสู่ประชาธิปไตย” ของไทยตามที่ คมช. อวดอ้าง กำลังเป็นที่จับตามองของสื่อทั้งไทยและเทศอย่างใกล้ชิด เราไม่เชื่อว่า คมช. จะกล้าหิบบ รธน. ฉบับอื่นที่ไม่ใช่ฉบับปี 2540 มาปรับปรุงและประกาศใช้ หากร่าง รธน. ไม่ผ่านประชามติ และเราก็ไม่เชื่อด้วยว่า ในกรณีนั้น คมช. จะกล้าอยู่ในอำนาจไปอีกนานโดยยึดการเลือกตั้งออกไปอีกหลายเดือน
- ดังนั้น ถึงแม้ว่าการลงประชามติครั้งนี้จะเป็น “ปาหี่” (เพราะ คมช. ไม่ยอมบอกว่าจะถ้าประชามติไม่ผ่านจะแปลว่าอะไร เท่ากับเป็นการให้เราเลือกระหว่างสิ่งที่มองเห็น กับสิ่งที่มองไม่เห็น “เสรีภาพ” ในการเลือกแบบนี้จึงเป็นเสรีภาพจอมปลอม) พวกเราชาวไทยก็ควรมีความมั่นใจในพลังประชาธิปไตยของเรา และมองเห็นว่า ไม่ว่าประชามติจะผ่านหรือไม่ การเมืองไทยก็ “เดินหน้า” ได้ ด้วยแรงกดดันทั้งในและนอกประเทศ
- ในทางกลับกัน ถ้าเราไปโหวต “รับ” ร่าง รธน. โดยใช้เหตุผลประเภท “รับๆ ไปก่อน แล้วค่อยไปแก้ข้อบกพร่องทีหลัง” ทั้งๆ ที่เราคิดว่าฉบับนี้ไม่ดีเท่ากับ รธน. 2540 นอกจากจะเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับ คมช. แล้ว ยังไม่มีการันตีใดๆ ว่า จะมีกระบวนการแก้ไข รธน. ที่โปร่งใส และที่ประชาชนมีส่วนร่วมจริงๆ เหมือนเมื่อครั้งร่าง รธน. ฉบับปี 2540
- มีความเป็นไปได้มากกว่า ที่ผู้มีอำนาจจะอ้างผลประชามติว่า “ประชาชนยอมรับ รธน. ฉบับนี้โดยสมบูรณ์แล้ว” (เพราะการลงประชามติครั้งนี้ คือการให้รับหรือไม่รับร่าง รธน. ทั้งฉบับ ไม่ใช่โหวตทีละมาตรา) เป็น “ความชอบธรรม” ที่จะไม่ดำเนินการปฏิรูปการเมืองต่อไปแล้ว หลังเกิดการเลือกตั้ง
- นอกจากนี้ อำนาจในการออกกฎหมายและแก้ไข รธน. ภายใต้ร่าง รธน. ใหม่ ก็อยู่ในมือของวุฒิสภา ซึ่งสมาชิก 49% ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ทำให้การแก้ไข รธน. จะทำได้ยากกว่าถ้าใช้ รธน. ฉบับปี 2540 มาก

สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

- บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทุกฉบับควรจะครอบคลุมหลักการใหญ่ๆ 3 ประการ คือ
 1. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน
 2. การจัดสรรอำนาจ การได้มาซึ่งอำนาจ และการกระจายอำนาจ
 3. กระบวนการถ่วงดุลอำนาจ โดยเฉพาะการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหาร
- เรามองว่า บทบัญญัติในร่าง รธน. ในสามหัวข้อหลักข้างต้นมีระดับ “ความเป็นประชาธิปไตย” แตกต่างกัน ซึ่งโดยรวมเป็นผลร้ายกว่า รธน. ปี 2540
 1. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน – ร่าง รธน. โดยรวมให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนมากขึ้นกว่า รธน. ฉบับปี 2540 โดยเฉพาะให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิเสรีภาพหลายข้อที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทหาร กลับมีข้อยกเว้นโดยอ้าง “ความมั่นคงของรัฐ”, “ความสงบเรียบร้อย” และ “ศีลธรรมอันดีของประชาชน”
 2. การจัดสรรอำนาจ การได้มาซึ่งอำนาจ และการกระจายอำนาจ – ร่าง รธน. ฉบับนี้โยกย้ายอำนาจส่วนหนึ่งจากมือประชาชน ไปอยู่ในมือ “คนดี” ที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง
 3. กระบวนการถ่วงดุลอำนาจ โดยเฉพาะการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหาร – ร่าง รธน. ฉบับนี้มีการก้าวท้าวอำนาจกันมากมาย โดยเฉพาะอำนาจตุลาการ ซึ่งตามหลักสากลควรเป็นสถาบันที่เป็นกลาง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง นอกจากนี้ ร่าง รธน. ยังห้ามไม่ให้ ส.ส. และ ส.ว. “แทรกแซง” ข้าราชการประจำ ทำให้ระบบราชการแข็งแกร่งขึ้น มีความรับผิดชอบประชาชนน้อยลง

รธน. 2550 เป็นฉบับที่มีการเขียนถึงสิทธิเสรีภาพไว้ค่อนข้างละเอียด...

- รธน. ฉบับ 2550 เป็นฉบับที่ค่อนข้างดีมากในการให้สิทธิเสรีภาพต่างๆ แก่ประชาชน แต่ปัญหาอยู่ที่:
 - การจบมาตราต่างๆ ที่ว่าด้วยเสรีภาพ ด้วย “ข้อยกเว้น” ที่อ้างถึง “ความมั่นคงของรัฐ” และ “ศีลธรรมอันดี” เป็นหลัก
 - ความพยายามที่จะลิดรอนสิทธิทางการเมืองข้อสำคัญก่อนที่ รธน. นี้จะประกาศใช้ ด้วยการผ่านร่างกฎหมายอันตรายหลายฉบับ เช่น พ.ร.บ. ความมั่นคงภายใน ซึ่งถ้าผ่านก็จะทำให้สิทธิที่ถูกคุ้มครองโดย รธน. นั้น หมดสิ้นไปโดยปริยาย
- ดังนั้น เราควรมอง รธน. ฉบับนี้เป็น “package” ที่มาควบคู่ไปกับกฎหมายลูกใหม่ๆ ที่ฝ่ายทหารต้องการจะประกาศใช้ ซึ่งถ้ามองจากมุมนี้ก็จะเห็นชัดเจนว่า ผู้มีอำนาจปัจจุบันไม่ได้ต้องการให้อิสระเสรีภาพใดๆ แก่ประชาชนคนไทยเลย กลับต้องการให้อำนาจฝ่ายตนเองอยู่เหนือกว่ารัฐธรรมนูญเสียอีก

...แต่เปิดช่องให้ทหารละเมิดสิทธิ ด้วยความพยายามออกกฎหมายอันตราย

- ดังที่กล่าวแล้วว่า ร่าง รธน. “เปิดช่อง” ให้ฝ่ายทหารลดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนหลายข้อ ด้วยการกำหนด “ข้อยกเว้น” โดยอ้างเรื่องความมั่นคงและศีลธรรมอันดี
- “กฎหมายอันตราย” 2 ฉบับสำคัญ ที่ลดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่ “ถูกต้องตามกฎหมาย” เพราะฝ่ายทหารสามารถอ้างได้ว่าเข้าข่ายข้อยกเว้นใน ร่าง รธน. ได้แก่:
 1. ร่าง พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 (กรม. รับหลักการแล้ว ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนกฤษฎีกา):
 - กำหนดให้ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) เป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (ผอ.รมน.) โดยตำแหน่ง มีอำนาจประกาศกฎในการห้ามต่างๆ เช่น ห้ามการชุมนุม ห้ามโฆษณา ห้ามออกจากบ้าน รวมทั้งการจับกุมคุมขังบุคคลต่างๆ การค้นยึดหรืออายัดเอกสารส่วนบุคคลโดยไม่ต้องมีหมาย และการปราบปรามการกระทำที่เห็นว่าเป็น “ภัยต่อความมั่นคง”
 - การกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งอ้างว่าทำไปเพื่อความมั่นคงดังกล่าว จะไม่มีใครฟ้องร้องดำเนินคดีได้ ไม่ว่าจะเป็คดีแพ่งหรืออาญา และจะปลอดจากการดำเนินการทางวินัยด้วยอย่างสิ้นเชิง (ข้อนี้ผิดกับกฎหมาย Homeland Security Act ของอเมริกาที่ทหารอ้างว่าเป็นแบบแผนของกฎหมายฉบับนี้ เพราะกฎหมายอเมริกาไม่มีการจำกัดอำนาจศาล และใช้บังคับเฉพาะสำหรับผู้ก่อการร้ายที่ไม่ใช่ชาวอเมริกันเท่านั้น)
 - เมื่อ กอ.รมน. หรือ ผบ.ทบ. เห็นว่ามีภัยคุกคาม จะใช้กฎหมายฉบับนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน ต่างจากปัจจุบันที่การประกาศภาวะฉุกเฉินต้องได้รับมติ ครม. ก่อน และจะต้องมีการพิจารณาทบทวนสถานการณ์ความจำเป็นทุก 3 เดือน เท่ากับกฎหมายฉบับนี้เป็นการรวบอำนาจตามกฎหมายยุติการศึก และ พ.ร.ก. การบริหารราชการในสถานการณ์ภาวะฉุกเฉินมาไว้กับ ผบ.ทบ. ในตำแหน่ง ผอ.รมน. เพียงผู้เดียว
 - “หมายความว่ากฎหมายฉบับนี้ ถ้าผ่าน สนช. จะให้อำนาจ ผบ.ทบ.สูงสุด เสมือนอยู่ในภาวะเผด็จการทหารเลยทีเดียว กรม. รัฐสภา และศาลหมดความหมายอย่างสิ้นเชิง” (สรุปความเห็น อจ. ผาสุก พงษ์ไพจิตร)

กฎหมายอันตรายที่ทำให้สิทธิเสรีภาพหลายข้อใน รธน. ไร้ความหมาย (ต่อ)

2. พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2550) – สรุปอันตรายจากแถลงการณ์ของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส) และเครือข่ายเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย (FACT) ได้ดังนี้
 - กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมากในการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชน ทั้งโดยผ่านศาลและอำนาจโดยตรงของเจ้าหน้าที่ กำหนดด้วยว่าผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Providers-ISP) จะต้องเก็บข้อมูลย้อนหลังนานถึง 90 วันไว้ให้เจ้าหน้าที่รัฐตรวจสอบ โดยที่เราไม่จำเป็นต้องรับรู้ ดังนั้นหากเปรียบเทียบเหมือนเราจะถูกค้นบ้านได้โดยไม่ต้องมีหมายศาลและไม่ต้องแจ้งเราก่อน
 - การฟอร์เวิร์ดเมลล์ที่เกี่ยวกับ “ความมั่นคง” (มาตรา 14) หรือ “ภาพตัดต่อ” (มาตรา 16) ก็เป็นความผิดตามกฎหมายด้วย
 - กฎหมายฉบับนี้เป็นการออกกฎหมายตามที่เคยต้องการให้มีกฎหมายควบคุมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เดิมออกแบบกฎหมายไว้ 6 เรื่อง ซึ่งจะมีทั้งการป้องกันปราบปราม และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล แต่ปรากฏว่าในการออกกฎหมายครั้งนี้รัฐบาลตั้งใจเลือกจะออกแต่เฉพาะกฎหมายที่เป็นการปราบปราม ซึ่งกระทบและลดรอนสิทธิประชาชนผู้สื่อสาร โดยรัฐบาลไม่คิดที่จะยกร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาใช้บังคับร่วมกันเลย
 - การเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถเข้าค้น ยึด หรืออายัดสื่อคอมพิวเตอร์ได้นั้น ไม่ต่างจากแนวคิดรัฐอำนาจนิยมในอดีตที่ออกกฎหมายให้มีการยึดแทนพิมพ์ หรือจับกุมเครื่องส่งกระจายเสียงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ถ้ารัฐเห็นว่าการกระทำใดขัดต่อกฎหมายหรือความมั่นคงของรัฐ เช่นนี้แล้ว เสรีภาพในการสื่อสารและแสดงออกของประชาชนจะยังมีอยู่จริงหรือ?
 - รัฐสามารถใช้กฎหมายดังกล่าวในการลดรอนสิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) และสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ของประชาชนหนักข้อขึ้น (เช่น ปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่เห็นด้วยกับ คมช. หรือรัฐบาล แทนที่จะปิดกั้นเฉพาะเว็บลามกอนาจารเท่านั้น) ถ้ามีเหตุผลซ่อนเร้นทางการเมือง

ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการถอยหลังเข้าคลอง

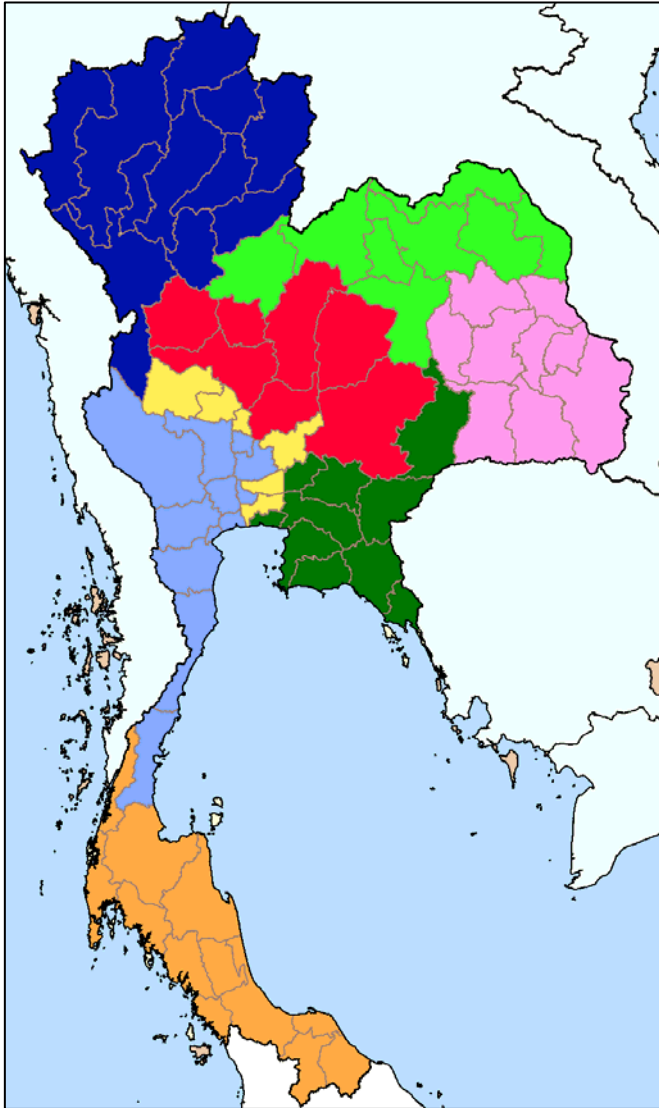
- จากหลักการ “1 เขต 1 ผู้แทน” ซึ่งสามารถถือได้ว่าเป็นตัวแทนของเขตนั้นจริง รธน 2550 จะกลับไปใช้ระบบเก่าคือ 1 เขตมีได้มากถึง 3 ผู้แทน ซึ่งทำให้ผู้แทนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดไม่น่าจะเรียกได้ว่าผู้แทนราษฎรโดยแท้จริง และเปิดทางให้การเมืองไทยย้อนกลับไปสู่ยุค “รัฐบาลผสม” ที่พรรคการเมือง “ฮั้ว” กัน “แบ่งเค้ก” จนหมดเวลาไปกับการประนีประนอม ประสานผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ไม่สามารถบริหารประเทศได้อย่างเข้มแข็ง
- การใช้ระบบ 1 เขต 1 ผู้แทนนั้น อย่างน้อยก็ทำให้เราสามารถบอกได้ว่า ผู้แทนที่เลือกมาเป็นประชาชนของเขตนั้นจริง ๆ แต่ระบบ 1 เขตมีผู้แทนหลายคนจะมีปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกหลายประการ เช่น การแบ่งงานหรือเกี่ยงงานกันระหว่างผู้แทนในเขตเดียวกัน ซึ่งหลายปัญหาเคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตสมัยที่เราเคยใช้ระบบนี้
- เราสามารถเห็นความพิกลพิการของระบบนี้ได้โดยง่ายจากการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกภายใต้ รธน 2540 (ซึ่งเป็นจุดอ่อนสำคัญ ของ รธน 2540 แต่ไม่ใช่ว่าไม่สามารถแก้ไขได้) : ในจังหวัดกรุงเทพมหานครนั้น ผู้ที่ได้รับเลือกเป็น ส.ว. ด้วยคะแนนอันดับท้ายๆ ไม่น่าจะเรียกได้ว่าเป็นตัวแทนที่ผ่านการคัดเลือกมาแล้วเลย เพียงแค่มียุทธศาสตร์สำคัญอยู่จำนวนหนึ่งก็สามารถชนะการเลือกตั้งได้
- นอกจากนี้ การเลือกตั้งระบบบัญชีรายชื่อภายใต้ร่าง รธน. ที่แบ่งประเทศเป็น 8 เขตใหญ่ (มาตรา 96) คือการทำลายเจตนารมณ์ของการมีระบบบัญชีรายชื่อตั้งแต่แรก โดยเป้าหมายของระบบบัญชีรายชื่อ คือเพื่อกระตุ้นให้มี ส.ส. เข้ามาเป็นผู้แทนระดับชาติจริง เข้ามาคิดแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในระดับประเทศ
 - แต่ระบบใหม่เหมือนการตั้ง “อภิจังหวัด” 8 จังหวัด ซึ่งต้องจัดจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันอยู่ในกลุ่มจังหวัดเดียวกัน และทุกกลุ่มต้องมีประชาชนจำนวนใกล้เคียงกัน แปลว่านครราชสีมาอาจถูกจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดเดียวกับภาคอื่น ๆ เช่นกำแพงเพชรและพิจิตรก็ได้ ซึ่งไม่มีทางที่ ส.ส. จะ represent ความหลากหลายได้เลย คำถามคือ แล้วจะมีบัญชีรายชื่อไปทำไม? ตกลง ส.ส. เหล่านี้จะเป็นผู้แทนของประชาชนระดับไหนกันแน่? เอาเกณฑ์อะไรมาวัด?
 - ระบบนี้จึงดูเหมือนว่าเป็นเพียงการจ้องล้างแค้นพรรคการเมืองที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับคณะรัฐประหารเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงประชาชน หรือความเป็นประชาธิปไตยเลย

ระบบบัญชีรายชื่อแบบใหม่จะทำให้แบ่งเขตแบบ “ไร้สาระ” อย่างนี้ได้!

		รวมประชากรไทย		62,768,985
		ประชากรต่อเขต (8 เขต)		7,846,123
อันดับ	จังหวัด	จำนวนประชากร 2549	ภาค	จำนวนประชากรในเขต
1	เชียงใหม่	1,661,020	ภาคเหนือ	7,389,589
2	เชียงราย	1,231,002	ภาคเหนือ	
3	ลำปาง	794,266	ภาคเหนือ	
4	สุโขทัย	608,965	ภาคเหนือ	
5	ตาก	531,712	ภาคเหนือ	
6	พะเยา	486,476	ภาคเหนือ	
7	น่าน	477,721	ภาคเหนือ	
8	แพร่	468,767	ภาคเหนือ	
9	อุตรดิตถ์	467,446	ภาคเหนือ	
10	ลำพูน	405,876	ภาคเหนือ	
11	แม่ฮ่องสอน	256,338	ภาคเหนือ	
12	นครราชสีมา	2,555,346	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,789,820
13	ชัยภูมิ	1,118,986	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
14	นครสวรรค์	1,075,573	ภาคกลาง	
15	เพชรบูรณ์	1,002,159	ภาคเหนือ	
16	สพบุรี	751,431	ภาคกลาง	
17	กำแพงเพชร	728,313	ภาคเหนือ	
18	พิจิตร	558,012	ภาคเหนือ	
19	สมุทรปราการ	1,104,766	ภาคกลาง	7,974,531
20	ชลบุรี	1,205,574	ภาคตะวันออก	
21	บุรีรัมย์	1,536,045	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
22	มหาสารคาม	937,402	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
23	ระยอง	572,254	ภาคกลาง	
24	ฉะเชิงเทรา	653,731	ภาคกลาง	
25	สระแก้ว	538,492	ภาคกลาง	
26	จันทบุรี	502,392	ภาคกลาง	
27	ปราจีนบุรี	453,263	ภาคกลาง	
28	นครนายก	250,140	ภาคกลาง	
29	ตราด	220,472	ภาคกลาง	
30	กรุงเทพ	5,690,510	ภาคกลาง	8,047,465
31	ปทุมธานี	856,790	ภาคกลาง	
32	สระบุรี	608,612	ภาคกลาง	
33	ชัยนาท	339,139	ภาคกลาง	
34	อุทัยธานี	335,359	ภาคกลาง	
35	สิงห์บุรี	217,055	ภาคกลาง	

36	พระนครศรีอยุธยา	753,986	ภาคกลาง	7,694,748
37	นนทบุรี	996,072	ภาคกลาง	
38	สุพรรณบุรี	843,868	ภาคกลาง	
39	นครปฐม	820,704	ภาคกลาง	
40	กาญจนบุรี	835,927	ภาคกลาง	
41	ราชบุรี	828,779	ภาคกลาง	
42	สมุทรสาคร	461,792	ภาคกลาง	
43	เพชรบุรี	456,175	ภาคกลาง	
44	สมุทรสงคราม	195,143	ภาคกลาง	
45	อ่างทอง	284,105	ภาคกลาง	
46	ประจวบคีรีขันธ์	493,946	ภาคใต้	
47	ชุมพร	478,956	ภาคใต้	
48	พังงา	245,295	ภาคใต้	
49	นครศรีธรรมราช	1,509,378	ภาคใต้	7,854,582
50	สงขลา	1,314,395	ภาคใต้	
51	สุราษฎร์ธานี	951,174	ภาคใต้	
52	นราธิวาส	706,620	ภาคใต้	
53	ปัตตานี	636,164	ภาคใต้	
54	ตรัง	607,078	ภาคใต้	
55	พัทลุง	502,940	ภาคใต้	
56	ยะลา	461,792	ภาคใต้	
57	กระบี่	402,559	ภาคใต้	
58	ภูเก็ต	299,768	ภาคใต้	
59	สตูล	281,126	ภาคใต้	
60	ระนอง	181,588	ภาคใต้	
61	อุบลราชธานี	1,728,529	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	8,084,301
62	ศรีสะเกษ	1,446,494	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
63	สุรินทร์	1,375,567	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
64	ร้อยเอ็ด	1,309,939	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
65	กาฬสินธุ์	975,276	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
66	ยโสธร	540,832	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
67	อำนาจเจริญ	368,894	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
68	มุกดาหาร	338,770	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
69	ขอนแก่น	1,749,935	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,933,949
70	อุดรธานี	1,526,722	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
71	สกลนคร	1,108,624	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
72	หนองคาย	899,033	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
73	พิษณุโลก	844,620	ภาคเหนือ	
74	นครพนม	695,269	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
75	เลย	613,070	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
76	หนองบัวลำภู	496,676	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	

ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อที่มาจาก “เขตเลือกตั้ง” แบบนี้จะเป็นตัวแทนใครได้?

ร่าง รธน. 2550 ทำให้แบ่งประเทศไทย
ออกเป็น 8 “กลุ่มจังหวัด” ที่มีหน้าตา
แปลกๆ อย่างนี้ได้ หลายกลุ่มจังหวัด
ประกอบด้วยจังหวัดที่มาจากภาคต่างๆ
ที่ประชาชนมีความหลากหลายมาก และ
เหลือกลุ่มจังหวัดที่เป็น “ภาคอีสาน”
จริงๆ เพียงสองกลุ่ม มี ส.ส. ระบบบัญชี
รายชื่อรวมกันเพียง 20 รายเท่านั้น

อำนาจรัฐกลับมาอยู่ในมืออภิชน ผ่านทางวุฒิสภา

- ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้อำนาจอภิสิทธิ์ชน (ชนชั้นปกครอง) โดยเฉพาะผู้พิพากษา ในการกำหนดชะตากรรมของประเทศ ผ่านกระบวนการเลือกวุฒิสภาชุดแรก
- มาตรา 113 กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาวุฒิสภา (สรรหา 74 จาก 150 หรือ 49.3%) ซึ่งชุดแรกจะประกอบด้วย
 - ประธานศาลรัฐธรรมนูญ (ตุลาการรัฐธรรมนูญทำงานแทนชั่วคราว และได้รับแต่งตั้งโดย คมช. ตามมาตรา 300)
 - ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (คมช. ให้การรับรองชุดปัจจุบัน และสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้พิพากษา)
 - ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คมช. เป็นผู้แต่งตั้งชุดปัจจุบัน)
 - ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (เนื่องจากปัจจุบันไม่มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพราะฉะนั้น ผู้ว่าการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่แทน)
 - ผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่ได้รับเลือกจากคณะศาลฎีกา
 - ผู้พิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ได้รับเลือกจากคณะศาลปกครองสูงสุด
 - ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- คณะกรรมการสรรหาลักษณะคล้าย ๆ กัน คือมีผู้พิพากษาเป็นหลัก เป็นผู้เลือกผู้ทำหน้าที่บริหารองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ชุดต่อ ๆ ไป อาทิเช่น คตง. ปปช. ศาลรัฐธรรมนูญ, กกต. ฯลฯ วุฒิสภามีอำนาจเพียงลงมติรับรองหรือเห็นชอบเท่านั้น
- ส.ว. ที่ 49% ได้รับแต่งตั้งนี้มีอำนาจที่สำคัญมากอีก 2 ประการ คือ
 - อำนาจพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย และสามารถยับยั้งร่างกฎหมายได้ (มาตรา 146, 147) และ
 - อำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา 270-274) ด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 3 ใน 5
- ธรรมเนียมปฏิบัติในประเทศที่เจริญแล้วจะไม่ให้อำนาจขนาดนี้กับสภาที่สมาชิก 49% ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง

บุคคลที่วุฒิสภามีสิทธิในการถอดถอน

- ตาม มาตรา 270 บุคคลดังต่อไปนี้สามารถถูกถอดถอนได้
 - นายกรัฐมนตรี
 - รัฐมนตรี
 - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - สมาชิกวุฒิสภา
 - ประธานศาลฎีกา
 - ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 - ประธานศาลปกครองสูงสุด
 - อัยการสูงสุด
 - ผู้ตรวจการแผ่นดิน
 - กรรมการการเลือกตั้ง
 - กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
 - ข้าราชการระดับสูงตามที่บัญญัติใน พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- เสียงที่ต้องใช้ในการเริ่มกระบวนการถอดถอนคือ 1 ใน 4 (25%) ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

- เมื่อ “อำนาจเหนือรัฐ” สามารถแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้ถึง 49% แต่ใช้เสียงเพียง 25% ก็เริ่มกระบวนการถอดถอนได้ การควบคุมรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งจึงทำได้ง่ายมาก

- ต่างจากในต่างประเทศ เช่น สภาสูงของอังกฤษ (แต่งตั้ง 100%) ไม่มีอำนาจถอดถอนนายกฯ

ระบบการเลือกวุฒิสมาชิกเป็นการจัดระบบการถ่วงดุลอำนาจใหม่อีกครั้ง

- วุฒิสภามาตาม รธน. 2540 เป็นการเลือกโดยตรงจากประชาชน 100% ซึ่งมีข้อเสียที่ค่อนข้างเด่นชัดคือ วุฒิสมาชิกบางคนที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสามารถถูก “ซื้อ” ได้
- ปัจจุบันจึงมีปฏิกิริยาโต้กลับในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ โดยคิดว่าหากเราไม่สามารถฟังเสียงของประชาชนได้ เราก็ต้องฟัง “ผู้หลักผู้ใหญ่” ที่จะทำให้ระบบกลับดีขึ้นมาอีก
- แต่คำถามใหญ่ที่ตามมาคือ
 - “ผู้หลักผู้ใหญ่” จำนวนเพียงน้อยนิด เป็นตัวแทนของเศษเสี้ยวที่เล็กมากในสังคม พวกเขาจะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเป็นกลางโดยไม่เห็นแก่พวกพ้องหรือชนชั้นของตัวเองหรือ? ผู้อาวุโสเหล่านี้จะ “ทันโลก” หรือ?
 - เรากำลังฝากความหวังของการถ่วงดุลอำนาจที่คนเพียงไม่กี่คน เมื่อคนพวกนี้ก้าวลงจากตำแหน่งไป เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าคนที่มาแทนจะยังคง “ความดี” ในระดับเดิมได้?
 - เราแน่ใจได้อย่างไรว่าคนเหล่านี้เข้าถึงปัญหาของสังคมไทยส่วนใหญ่ รู้ว่าปัญหาของคนจนคืออะไร และสามารถเลือกวุฒิสมาชิกที่สามารถทำงานเป็นตัวแทนของ คนในประเทศจริง ๆ?
- วิธีแก้ไขปัญหาที่ดีกว่า และยั่งยืนกว่าการฟัง “ผู้ใหญ่” ไม่ก็คนผ่านกระบวนการสรรหา น่าจะเป็นการมอบอำนาจคืนให้กับประชาชน แล้วช่วยเสริมสร้างภาคประชาสังคมให้แข็งแกร่งขึ้น เพื่อให้ “รู้ทัน” และร่วมตรวจสอบรัฐได้มากขึ้น
- นอกจากนี้ ต้องมีการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ กฎหมายมีข้อกำหนด “ความรับผิดชอบ” ของเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ และกำหนด “บทลงโทษ” ที่เข้มงวด กระบวนการยุติธรรมก็ต้องจับคนผิดมาลงโทษได้จริง ๆ ไม่ใช่ปล่อยให้ลอยนวลเหมือนที่ผ่านมา

เราอยากเห็นระบอบ “อมาตยาธิปไตย” หวนคืนมาใหม่หรือไม่?

ขอยกความเห็นของ ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ ในรายการดีเบตรัฐธรรมนูญ วันที่ 3 สิงหาคม 2550 ประกอบการพิจารณา:

- ในรัฐธรรมนูญ 50 ซึ่งก็ทำคล้ายๆ รัฐธรรมนูญ 40 ไปยกอำนาจในการเลือกสรรคณะกรรมการองค์กรอิสระทั้งหลาย ให้ฝ่ายตุลาการไว้ค่อนข้างมาก ซึ่งจะเป็นปัญหาอย่างมาก เพราะเท่ากับให้กรรมการองค์กรอิสระทั้งหลายมาจากข้าราชการเกษียณ ซึ่งรัฐธรรมนูญ 40 ก็ทำแล้วได้ผลอย่างเดียวกัน คือค่อนข้างหนักไปที่ข้าราชการเกษียณ
- “[ร่าง รธน. นี้] จะมีผลน่ากลัวที่จะตามมา 2 อย่างคือ
 - มีการก้าวก้าวแทรกแซงอำนาจอธิปไตยระหว่างกันเยอะมาก
 - ฝ่ายตุลาการเองเมื่อเข้าไปยุ่งกับการเมืองมากขึ้น ...ก็จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองในระบบราชการมากขึ้น ซึ่งจะเป็นอันตรายกับฝ่ายตุลาการเองในระยะยาว ฉะนั้น การเมืองในระบบนี้ นักการเมืองจะต้องประนีประนอมกับระบบข้าราชการค่อนข้างมาก
- “ระบบราชการไทยนั้นไม่เคยมีชื่อเสียงว่าซื่อสัตย์สุจริต หรือริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่จะทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากวิกฤตต่างๆ ได้ถ้าไม่มี ‘คนข้างนอก’”
- “การตรวจสอบฝ่ายบริหารที่จะมีพลังที่สุด คือ สังคม ซึ่งจะตรวจสอบได้เมื่อมีสิทธิเสรีภาพ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ให้ไว้มากมาย อาจะยิ่งกว่ารัฐธรรมนูญ 40 หรือ สอง คือต้องมีบทบาทในทางการเมือง [หมายความว่า ประชาชนต้องเข้าถึงสื่อได้]”

ตัวอย่างการก้าวก้าวอำนาจที่ขาดความชอบธรรม ในร่าง รธน. 2550

- มาตรา 239 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีอำนาจวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนมีการประกาศผลการเลือกตั้ง และคำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สุดท้าย

 - แปลว่าก่อนมีการประกาศผลการเลือกตั้ง กกต. จะมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ตั้งแต่การจัดการเลือกตั้ง การสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งขัดกับหลักการแบ่งแยกอำนาจอริปไตย และทำให้กระบวนการเลือกตั้งไร้ความโปร่งใส เพราะประชาชนไม่สามารถล่วงรู้ได้เลยว่า กกต. อาจพยายาม “เอื้อประโยชน์” หรือ “แก้ง” พรรคใดพรรคหนึ่งหรือไม่ ก่อนที่ผลการเลือกตั้งจะปรากฏต่อสาธารณะ
 - ต่างจาก รธน. 2540 ที่ไม่ได้ให้อำนาจ กกต. วินิจฉัยหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนประกาศผล การเลือกตั้งจึงมีความโปร่งใสกว่ากันมาก เพราะอย่างน้อยประชาชนก็ได้รู้ว่าผลการเลือกตั้งเป็นอย่างไร ก่อนที่จะมีการประท้วงเรื่องโกงเลือกตั้ง ฯลฯ

- มาตรา 142(3) กำหนดให้ศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายที่ “เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ”

 - เท่ากับว่าศาลและองค์กรอิสระมีอำนาจเสนอกฎหมายที่จะออกมาใช้กำกับดูแลการปฏิบัติงานของตัวเอง นับเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างชัดเจน (ใน รธน. 2540 ศาลและองค์กรอิสระไม่มีอำนาจเช่นนี้เลย)
 - เราไม่คิดว่ามีประเทศอื่นใดในโลกที่ให้อำนาจศาลและองค์กรอิสระมาก้าวก้าวการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติขนาดนี้

บทเฉพาะกาลในร่าง รธน. – อันตรายที่มาแบบเงียบๆ

- ตามหลักการอ่านกฎหมาย เราไม่ควรมองข้ามบทเฉพาะกาล เพราะบทเฉพาะกาลเป็นบทกำหนดวิธีการเริ่มต้นบังคับใช้กฎหมาย การเขียนบทเฉพาะกาลจึงสามารถทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของกฎหมายได้โดยง่าย
- มาตรา 293 เมื่อมีสภาผู้แทนราษฎรแต่ยังไม่มีวุฒิสภา ให้ สนช. ทำหน้าที่แทนวุฒิสภาไปก่อน
- มาตรา 298 คมช. ยังคงอยู่จนกว่าการเลือกตั้งจะเสร็จสิ้นและได้รัฐบาลใหม่เข้ามา ซึ่งหมายความว่า คมช. ยังมีอำนาจที่จะแทรกแซงการเลือกตั้งได้ เพื่อกดดันให้ได้ผลการเลือกตั้งเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ
- มาตรา 300 ตุลาการ รธน. (แต่งตั้งโดย คมช.) ดำรงตำแหน่งของศาล รธน. ในระยะเริ่มต้น
- มาตรา 306 กำหนดให้เลื่อนการเกษียณอายุราชการของผู้พิพากษาจาก 60 ปี เป็น 70 ปี
 - เป็นการให้โอกาสผู้พิพากษาที่ทำงานเข้ากับ คมช. ได้ดี ดำรงอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้อีกถึง 10 กว่าปี
 - เป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจที่ประเด็นอายุราชการ ซึ่งปกติน่าจะอยู่ในระเบียบเกี่ยวกับการบริหารข้าราชการ กลับถูกบรรจุอยู่ในร่าง รธน. ฉบับนี้
 - ผู้พิพากษาอาวุโสหลายท่านจะอยู่ในตำแหน่งหลักคือการสรรหาวุฒิสมาชิกต่อไปอีกนาน

บทเฉพาะกาลในร่าง รธน. – อันตรายที่มาแบบเงียบ ๆ (ต่อ)

- มาตรา 309 เป็นการสร้างความชอบธรรมทางกฎหมาย ให้ทหารทำรัฐประหารได้อีกในอนาคต
 - “บรรดาการใดๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้”
 - นั่นคือการมอบความถูกต้องทางกฎหมายแก่ข้ออ้างของทหารที่จะเข้ามาแทรกแซงเพื่อ “ยึดอำนาจและประกาศให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย...[เพื่อ]...แก้ไขความเสื่อมศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน ความไร้ประสิทธิภาพในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ฯลฯ” (คำปรารภ ใน รธน. ฉบับชั่วคราว) นับเป็นการทำให้การก่อรัฐประหารกลายเป็น “สถาบัน” ที่ “มีความชอบธรรมทางกฎหมาย” ในเมืองไทย
 - มีผู้รู้หลายท่านกล่าวว่า รธน. หลายฉบับในอดีตของประเทศไทยก็รับรองคณะรัฐประหารแบบนี้ แต่คำถามคือ แล้วเราจะไม่ยาก “ยกระดับ” ประชาธิปไตยไทยให้ดีกว่าเดิมเลยหรือ?
- ความอันตรายของบทเฉพาะกาลคือ เป็นช่วงเวลา “ตั้งไข่” ของการปกครองภายใต้ระบบใหม่ แต่กลับปรากฏอย่างชัดเจนจากบทเฉพาะกาลของ ร่าง รธน. ว่า กลไกต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินไปสู่การปกครองภายใต้ระบบ รธน. ฉบับใหม่ นั้น อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะรัฐประหารทั้งสิ้น

สรุปข้อดีและข้อเสียหลักๆ ของร่าง รธน. 2550 เทียบกับ รธน. 2540

- ปฏิเสธไม่ได้ว่า ร่าง รธน. มีข้อดีมากกว่า รธน. 2540 ในหลายๆ ประเด็น เช่น
 - ให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง และให้ชุมชนมีสิทธิฟ้องศาลได้ในกรณีละเมิดสิทธิชุมชน
 - ให้สิทธิประชาชน 50,000 เข้าชื่อเพื่อเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติม รธน. ได้ และลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย จาก 50,000 ชื่อ เหลือ 10,000 ชื่อ
 - กำหนดให้นายกรัฐมนตรีอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน 8 ปี
 - ให้ ส.ส. สามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้ง่ายขึ้น โดยใช้เสียงเพียง 1 ใน 5
 - ให้ ส.ส. มีอิสระจากมติพรรคในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ
- อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ข้อดีหลายข้อจะเกิดประโยชน์ได้จริงๆ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไขใน ร่าง รธน. ฉบับนี้ และไม่มีหลักประกันว่าจะเกิดขึ้นจริง
 - เช่น ปัญหาใหญ่ที่ประชาชนประสบเวลาเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย ตาม รธน. 2540 ที่ผ่านมา คือ ร่างกฎหมายที่ประชาชนเสนอจะถูกจัดเป็นวาระท้ายๆ ของการประชุมสภาเสมอ ทำให้ใช้เวลานานมากกว่าจะได้รับการพิจารณา ดังนั้น วิธีแก้ไขคือต้องกำหนดให้ร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอ เป็น “วาระเร่งด่วน” ของสภา การลดจำนวนไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาเลย เพราะถ้ากฎหมายดีจริงๆ เป็นแสนชื่อประชาชนก็ทำได้
- ในขณะเดียวกัน ข้อเสียหลักๆ ของร่าง รธน. เช่น การเปิดช่องให้ทหารลิดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะเสรีภาพในการสื่อสารและการแสดงออก, ระบบเลือกตั้ง ส.ส. แบบโບราณที่จะทำให้การเมืองกลับไป “ฮั้ว” กันและรัฐบาลอ่อนแอเหมือนเมื่อก่อน, หรือการให้วุฒิสมาชิก 49% มาจากการแต่งตั้งของ “คนดี” ที่ประชาชนไม่มีสิทธิเลือกหรือตรวจสอบ นับเป็นการปิดกั้นสิทธิและลิดรอนอำนาจของประชาชนตั้งแต่แรก (faulty by design)